UNIWERSYTET
WARMIŃSKO-MAZURSKI
W OLSZTYNIE

Olsztyn, 8.03.2024 r.

prof. dr hab. inż. Ryszard Źróbek, prof. zw.
Katedra Analiz Przestrzennych i Rynku Nieruchomościami
Instytut Gospodarki Przestrzennej i Geografii
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
Geografia społeczno-ekonomiczna i
gospodarka przestrzenna
e-mail: rzrobek@uwm.edu.pl

Szanowny Pan
dr hab. inż. Adam Senetra, prof. UWM
Przewodniczący Rady Naukowej
Dyscypliny
nauki geografia społeczno-ekonomiczna
i gospodarka przestrzenna
Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego
w Olsztynie

OPINIA PROMOTORA

nt. pracy doktorskiej mgr. inż. Mateusza Ciskiego

„Metodyczne i praktyczne zasady rekonstrukcji przestrzeni historycznej Olsztyna z wykorzystaniem map i planów z lat 1772-1944"

Przedłożona przez Pana mgr. inż. Mateusza Ciskiego praca zatytułowana „Metodyczne i praktyczne zasady rekonstrukcji przestrzeni historycznej Olsztyna z wykorzystaniem map i planów z lat 1772-1944" stanowi napisaną w języku polskim dysertację doktorską składającą się z wprowadzenia, 5 rozdziałów (w tym podsumowania i stosownych spisów — rycin, tabel, i literatury), abstraktu w języku polskim, abstraktu w języku angielskim, oraz aneksu.

Dysertacja stanowi zwarty i ściśle związany z tematem wywód, a jej struktura jest prawidłowa dla tego rodzaju prac. Pierwsza część pracy to wprowadzenie do tematyki badawczej Systemów Informacji Geograficznej (GIS) oraz geografii historycznej z wykorzystaniem GIS (*historical* GIS, HGIS). Pierwszy rozdział to również określenie przestrzennego i czasowego zakresu pracy – badania przeprowadzono dla granic administracyjnych Olsztyna z roku 1945,

od powstania miasta, do końca II Wojny Światowej. Opisano tu również cele badawcze, a także postawiono tezy oraz hipotezy badawcze.

Kolejny rozdział „Rekonstrukcja przestrzeni historycznej" przedstawia założenia autorskiego cyfrowego modelu zmian funkcjonalno-przestrzennych miasta, a następnie precyzuje praktyczne aspekty jego budowy. Zaprezentowano tu proces przygotowania danych wejściowych, czyli pozyskania, digitalizacji, i georeferencji historycznych źródeł informacji. Zdigitalizowane i zgeoreferowane kartograficzne źródła historyczne posłużyły do zidentyfikowania obszarów zabudowy miejskiej, i budowy cyfrowego modelu miasta w formie bazy danych.

Rozdział trzeci, zatytułowany „Przegląd kartografii Olsztyna i innych historycznych materiałów źródłowych" zawiera usystematyzowany spis kartograficznych źródeł dla miasta. Przedstawione zostały wykorzystane w rozprawie historyczne źródła informacji: plany miasta, projekty i plany zagospodarowania, mapy topograficzne, i inne historyczne opracowania kartograficzne.

Kolejny rozdział „Historia rozwoju przestrzennego miasta Olsztyn" przedstawia historię Olsztyna z podziałem na określone wcześniej siedem przedziałów czasowych. Każdy podrozdział zawiera analizę kierunków rozwoju przestrzennego miasta wykonanych na podstawie literatury fachowej, wizualizację modelu zmian funkcjonalno-przestrzennych miasta za pomocą map, oraz potwierdzenie wyznaczonych kierunków rozwoju przestrzennego miasta na podstawie informacji zawartych w modelu

Kolejny rozdział zatytułowany „Zarys wiedzy o historii zabudowy Olsztyna" zawiera informacje o historii najważniejszych elementów zabudowy miejskiej, zarówno tych istniejących, jak i tych już nieistniejących. Przedstawia również historię wsi, folwarków, i innych skupisk ludności leżących w określonym wcześniej przestrzennym zakresie pracy.

Rozdział szósty to podsumowanie treści rozprawy, określenie przydatności historycznych źródeł informacji we współczesnych analizach przestrzennych, a także wskazanie elementów nowatorskich rozprawy. Zestawiono tam również spis rycin, spis tabel, oraz spis literatury, a także album fotografii, pocztówek, i innych historycznych źródeł informacji przedstawiających zabudowę Olsztyna. Rozdział siódmy (zawarty w aneksie do pracy), to zbiór

wszystkich historycznych źródeł kartograficznych wykorzystanych do badań, a także innych, niewykorzystanych w pracy.

Doktorant obrał ambitny cel badań, ponieważ w literaturze fachowej temat zmian funkcjonalno-przestrzennych Olsztyna na podstawie analizy historycznych źródeł informacji za pomocą cyfrowego modelu nie był jeszcze poruszany w tak kompleksowym ujęciu. W badaniach potwierdzono hipotezy badawcze:

1. Kartograficzne źródła historyczne posiadają odpowiednią dokładność oraz dostateczną treść, by stanowić element współczesnych analiz przestrzennych.
2. Narzędzia GIS, poparte analizą historycznych źródeł informacji, umożliwiają dokładne zbadanie zmian funkcjonalno-przestrzennych miast.

Rekonstrukcja rozwoju przestrzennego Olsztyna, wykonana z użyciem historycznych opracowań kartograficznych przy pomocy cyfrowego modelu zbudowanego w oprogramowaniu GIS, pozwoliła udowodnić postawioną tezę, że historyczne źródła informacji to wartościowy element bazowy dla współczesnych analiz przestrzennych.

W ocenie pracy na szczególne wyróżnienie zasługuje wysoka wartość historyczna przeprowadzonych badań. Przygotowany przez doktoranta przegląd kartograficznych opracowań Olsztyna cechuje się nie tylko wartościami naukowymi, ale także kulturowymi. Stanowi to podkreślenie historycznego aspektu miasta, i może być traktowane jako element ochrony dziedzictwa kulturowego regionu.

Rozprawa doktorska Pana mgr. inż. Mateusza Ciskiego została napisana przejrzyście, a wyniki badań zostały przedstawione w sposób adekwatny do podjętej tematyki. Oceniając pozytywnie przedstawianą pracę stwierdzam, że spełnia ona wymogi stawiane rozprawom doktorskim. Wnoszę zatem do Rady Naukowej Dyscypliny nauki geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie o przyjęcie rozprawy i dopuszczenie Pana mgr. inż. Mateusza Ciskiego do dalszych etapów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora.